

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балл Г.А. Понятие адаптации и его значение для психологии / Г.А. Балл // Вопросы психологии. – 1980. – №1. – С. 92–100.
2. Еволюція етосу юриста в Україні (історичний та соціально- психологічний нарис) / В.О. Лозовой, В.О. Рум'янцев, Л. В. Анучина та ін. ; за ред. В.О. Лозового та В.О. Рум'янцева. – Х. : Право, 2011. – 264 с.
3. Зеер Э.Ф. Личностно-развивающие технологии начального профессионального образования: [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / Э.Ф. Зеер. – М.: Академия, 2010. – 176 с.
4. Маршалок С.І. Психологічні особливості професійної діяльності фахівців юридичної сфери / С.І. Маршалок // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: серія психологічна: зб. наук. пр. – 2013. – №1. – С. 179–187.
5. Москаленко А.П. Професійна адаптація працівників ОВС: [методичні рекомендації / За заг. ред. проф. Соболева В.О.] / Москаленко А.П., Кобзін Д.О. – Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. – 70 с.
6. Налчаджян А.А. Социально-психологическая адаптация личности (формы, механизмы и стратегии) / А.А. Налчаджян. – Єреван: Изд-во Армянской ССР, 1988. – 364 с.
7. Ревасевич І. Особистісна адаптованість фахівця як запорука його професійної майстерності / І. Ревасевич // Психологія і суспільство. Спецвипуск: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [«Соціально-психологічні виміри професійної майстерності в умовах глобалізованого світу»], (Тернопіль, 16-17 травня, 2013 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – С. 48–49.
8. Ревасевич І.С. Психологічна структура і динаміка особистісної адаптованості учнів загальноосвітніх шкіл: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.07 / Ревасевич І.С. – Івано-Франківськ, 2007. – 234 с.
9. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної адаптованості: [наук. вид.] / А.В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 197 с.

Совінська Н. В.

доктор філософії, вчений секретар
Української Вільної Академії Наук,
місто Вінніпег, провінція Монітоба, Канада

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ЕКСПЕРТНОГО ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОДІЙ

Сучасний етап розвитку українського суспільства, який характеризується стрімким розвитком не лише науково-технічного прогресу, а й швидкими соціальними змінами, спонукає науковців до розробки, вдосконалення та пошуку ефективних експертних методів оцінки різноманітних соціальних подій і явищ.

Експертне оцінювання – комплекс логічних і математичних процедур, спрямованих на отримання від фахівців інформації, на її аналіз та узагальнення з метою підготовки і вироблення раціональних рішень; особливий різновид опитування, який використовується для оцінки стану (включаючи причини) і прогнозу тенденцій розвитку різних явищ і процесів соціальної дійсності [1].

Метод експертних оцінок має достатньо давню історію, першочергове призначення якого мало футурологічне забарвлення (передбачення, прогнозування) – стимулювало розвиток економічного планування, управління та наукознавства. Методологічна ж детермінованість застосування експертних оцінок соціальних подій найбільш повно виявилася при розгляді діагностичного аспекту експертизи. Ось чому, нині експертне оцінювання широко використовується в розвідувальних та пробних дослідженнях для отримання попередніх даних про об'єкт, предмет аналізу, для уточнення гіпотез та завдань основного дослідження, для розробки прогнозу і доповнення та з'ясування сутності чи закономірностей перебігу певних процесів та явищ. Як правило, досліджують і такі ситуації, що пов'язані зі спробою прогнозувати зміну того чи іншого соціального явища, процесу, з необхідністю уявити стан предмета, який становить інтерес, або дати оцінку таким сторонам діяльності і характеристикам людей, за якими їхня самооцінка може виявитися хибною [2].

Експертні методи завойовують популярність через збільшення частки якісних критеріїв у відображенні та оцінці соціальних процесів. Однією з причин, що викликали цю тенденцію, є потреба врахування інтуїції досвідчених експертів, які виносять висновки про доцільність прийняття того чи іншого варіанту рішення у процесі розробки і реалізації програми. Факт проникнення суб'єктивних підходів у площину об'єктивної оцінки розглянутих альтернатив, що лежить в основі методології експертних методів, покликаний забезпечити більш точне й адекватне відображення властивостей та ознак оцінюваного об'єкта. Особливе значення експертні методи починають відігравати в умовах нестабільної економіки, коли ступінь невизначеності в результаті дії на суспільне повсякдення різних соціально-економічних ситуацій стає все більш значущою.

У цілому доречно виділити дві групи експертних оцінок: *індивідуальні і колективні* [1]. Перші засновані на використанні думок експертів, незалежних один від одного, а інформація, яку отримує замовник від експерта, відрізняється унікальністю й орієнтацією на проблему, що має локальний характер. При цьому виключається можливість міжособистісного впливу, здатного спотворити достовірність експертної оцінки. Другі ж (які ще носять назву методи організованої колективної мислєдіяльності) [3], на думку більшості дослідників, є більш ефективними з погляду досягнення максимальної об'єктивності експертної оцінки, оскільки передбачають використання широкого і різностороннього кола фахівців.

Продуктивним способом організації групової експертної оцінки є колективне обговорення індивідуальної думки або виділення із експертної групи найбільш кваліфікованих авторитетних експертів з метою корекції оцінок. Суттєвим моментом узгодження думок у процесі групового вибору часто стає селекція найбільш вмотивованих висновків. І зрозуміло чому. Експертне оцінювання – це не просто формулювання, відбір та обробка висновків експертів. Воно визначається, насамперед, роботою експертів стосовно забезпечення аргументації висновків, їх мотивації та демонстрації того, чому саме надається перевага. Висновки (думка) – це своєрідна ідейна

позиція у системі різних варіантів особистої інформації, аналіз якої сприяє висуненню гіпотез та встановленню істини.

Зрозуміло, що центральну проблему ефективного експертного оцінювання становить якісний підбір самих експертів, адже від їхньої професійності, неупередженості та об'єктивності залежить результат здійсненої експертизи. Особливо актуальним це є сьогодні, коли аналіз різноманітних соціальних явищ і процесів часто відбувається під сильним впливом політичних інтересів тих чи інших суспільних сил та самих експертів. У цих випадках буває досить складно об'єктивно дослідити соціально-економічні і політичні явища, а відтак сформулювати об'єктивні висновки.

Соціально-економічні та політичні процеси і явища справляють визначальний вплив на багатостороннє життя суспільства, і вже тому тиск інтересів різних соціальних сил при вирішенні політичних проблем буває дуже потужним. Але саме ці сили часто є замовником досліджень соціально-економічних і політичних явищ і процесів. Тому не випадково з'являються помилкові, а іноді й упереджені висновки експертів щодо різних політичних проблемам, котрі невірно відображають суть справи, а то і фальсифікують його. Все це свідчить про те, що не тільки рівень кваліфікації, але й ідеологічні орієнтації і моральні якості експертів становлять важливі фактори здійснення експертного вивчення різних соціально-економічних і політичних явищ, різних (кризових, революційних та ін.) суспільних ситуацій, що виникають у країні та потребують висококомпетентної експертизи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дорохова Ю.В. Использование метода экспертных оценок при прогнозировании социальных процессов / Ю. В. Дорохова, Н. С. Гончарук.: [Электронный ресурс]. – Режим доступа до статті: <https://domashke.com/>
2. Плотинский Ю.М. Модели социальных процесов / Ю.М. Плотинский. – М.: Наука, 2001. – 236 с.
3. Фурман А. В. Ідея і зміст професійного методологування: [монографія] / Анатолій В. Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 368 с.

Стецюк Х. П.

аспірант кафедри конституційного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УХВАЛЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ (ПИТАННЯ НАЛЕЖНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ)

Розпочату в Україні судову реформу, без перебільшення, можна вважати однією з найбільш очікуваних у суспільстві, оскільки саме справедливий, безсторонній та неупереджений суд є дієвою гарантією як забезпечення прав і свобод кожного громадянина нашої держави, так і побудови України правовою державою, державою в якій визнається і діє принцип верховенства права.

За таких обставин, надзвичайно важливого значення набувають питання суспільної легітимації діяльності самого суду, власне, як органу державної